

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 maja 2013 r.

Sąd Okręgowy w Elblągu I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Dorota Twardowska

Sędziowie: SO Ewa Pietraszewska

SO Teresa Zawistowska /spr./

Protokolant: st. sekr. sąd. Danuta Gołębiowska

po rozpoznaniu w dniu 15 maja 2013 r. w Elblągu

na rozprawie

sprawy z powództwa S. P.

przeciwko B. (...) Niestandaryzowanemu Sekurytyzacyjnemu Funduszowi Inwestycyjnemu Zamkniętemu w W.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Rejonowego w Ostródzie

z dnia 4 lutego 2013 r., sygn. akt I C 13/13

1. oddala apelację;

2. zasądza od powoda S. P. na rzecz pozwanego B. (...) Niestandaryzowanego Sekurytyzacyjnego Funduszu Inwestycyjnego Zamkniętego w W. kwotę 300 zł (trzysta złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu za drugą instancję.

Sygn. akt I Ca 92/13

UZASADNIENIE

S. P. w pozwie skierowanym przeciwko B. (...) Niestandaryzowanemu Sekurytyzacyjnemu Funduszowi Inwestycyjnemu Zamkniętemu z siedzibą w W. wniósł o pozbawienie w całości wykonalności tytułu wykonawczego - tj. nakazu zapłaty z dnia 18 września 2012 roku wydanego przez Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie w sprawie VI Nc-e (...) opatrzonego klauzulą wykonalności z dnia 23 listopada 2012 roku, nadaną postanowieniem Sądu Rejonowego Lublin – Zachód w Lublinie w/w sprawie. Uzasadniając swoje żądanie powód wskazał, iż egzekwowana przez pozwanego wierzytelność uległa przedawnieniu, gdyż stała się ona wymagalna w 2001 roku. Podniósł także, iż w sprawie nie występują okoliczności świadczące o przerwie biegu terminu przedawnienia w rozumieniu art. 123 k.c.

Pozwany B. (...) Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą w W. nie zajął stanowiska w sprawie.

Wyrokiem zaocznym z dnia 4 lutego 2013 r. Sąd Rejonowy w Ostródzie powództwo oddalił, powołując się następujące ustalenia i wynikające z nich wnioski:

Postanowieniem z dnia 23 listopada 2012 roku Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie w sprawie VI Nc-e (...) nadał klauzulę wykonalności nakazowi zapłaty z dnia 18 września 2012 roku wydanemu w powyższej sprawie przeciwko S. P.. Na podstawie w/w tytułu wykonawczego w listopadzie 2012 roku wszczęte zostało postępowanie egzekucyjne.

W ocenie Sądu Rejonowego powództwo nie zasługiwało na uwzględnienie.

Sąd pierwszej instancji wskazał, że powództwo S. P. jest powództwem przeciwegzekucyjnym o pozbawienie wykonalności tytułu wykonawczego, opartym na art. 840 k.p.c. Roszczenie powyższe może być oparte jedynie na przesłankach wymienionych w tym przepisie.

Stosownie do treści art. 840 § 1 k.p.c. dłużnik może w drodze powództwa żądać pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności w całości lub części, jeżeli m. in. po powstaniu tytułu egzekucyjnego nastąpiło zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane; gdy tytułem jest orzeczenie sądowe, dłużnik może powództwo oprzeć także na zdarzeniach, które nastąpiły po zamknięciu rozprawy, a także zarzucie spełnienia świadczenia, jeżeli zarzut ten nie był przedmiotem rozpoznania w sprawie (pkt 2 w/w przepisu).

Sąd pierwszej instancji wyjaśnił, że przepis powyższy stwarza podstawę do zwalczania tytułu wykonawczego w przypadku, gdy już po powstaniu tytułu egzekucyjnego zaszły zdarzenia prowadzące do wygaśnięcia zobowiązania lub wskutek których zobowiązanie nie może być egzekwowane. Przepis ten w odniesieniu do orzeczeń sądowych wprowadza jednocześnie prekluzję, co do zdarzeń zaszłych przed zamknięciem rozprawy, a zatem zanim jeszcze takie orzeczenie formalnie zostało wydane. Powyższe stanowisko – jak podkreślono - wynika z ugruntowanego w orzecznictwie i piśmiennictwie poglądu, iż z chwilą uprawomocnienia się wyroku dochodzi do prekluzji materiału faktycznego sprawy, w której został on wydany. Oznacza to, że jeżeli określone okoliczności i oparte na nich zarzuty lub wypływające z nich wnioski istniały i dały się sformułować w chwili zamknięcia rozprawy (jak zarzut przedawnienia), lecz strona skutecznie ich nie podniosła lub nie przytoczyła (jak w przedmiotowej sprawie), w związku z czym nie zostały wykorzystane przez sąd przy wydawaniu orzeczenia, podlegają prekluzji (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 października 1954 roku, I CO 41/54, OSN 1956, nr 1, poz. 3, uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 lipca 2010 roku, III CZP 477/10, OSNC 2010, nr 2, poz. 165, orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2011 roku, III CZP 128/10, OSNC 2011, nr 10, poz. 108 oraz uchwała Sądu Najwyższego z dnia 23 maja 2012 roku, III CZP 16/12, Biuletyn SN 2012/5/10).

Tym samym, jak wskazano, przedmiotem rozpoznania w sprawie wszczętej powództwem opozycyjnym nie mogą być zdarzenia istniejące przed powstaniem tytułu korzystającego z powagi rzeczy osądzonej, gdyż wówczas jego uwzględnienie prowadziłoby do zanegowania tej powagi i zakwestionowania prawomocnych orzeczeń, co jest niedopuszczalne (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 września 1999 r., II CKN 475/98, niepubl., z dnia 19 stycznia 1999 r., II CKN 188/98, niepubl. lub z dnia 28 października 2004 r., V CK 140/04, niepubl.). Sąd rozpoznający powództwo opozycyjne jest więc bezwzględnie związany wyrokiem wydanym w sprawie między wierzycielem (pозwanym) a dłużnikiem (powodem) co do ustalonego w sentencji obowiązku świadczenia. Z tego względu - przy orzekaniu na podstawie art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c., gdy tytułem egzekucyjnym jest orzeczenie sądu - uwzględnia wyłącznie zdarzenia, które nastąpiły po wydaniu tego wyroku, a ściślej, po zamknięciu rozprawy (art. 316 § 1 k.p.c.). W konsekwencji nie wzrusza ustaleń stojących za prawomocnym orzeczeniem ani nie wydaje odmiennego rozstrzygnięcia, co do roszczenia procesowego istniejącego w chwili zamknięcia rozprawy.

Mając na uwadze powyższe rozważania Sąd Rejonowy stwierdził, że w przedmiotowej sprawie ma to dla S. P. takie znaczenie, że jeśli jako pozwany w toku postępowania rozpoznawczego nie podniósł on zarzutu przedawnienia (które już wówczas nastąpiło), to nie może na tej okoliczności opierać powództwa opozycyjnego. Taką możliwość powód posiadał w toku postępowania przed Sądem Rejonowym Lublin – Zachód w Lublinie (k. 22 i 24) i z niej nie skorzystał w odpowiednim czasie. Wskazując więc na powyższe, na podstawie cytowanego przepisu, powództwo uległo oddaleniu. W związku z tym, że pozwany nie stawiał się na posiedzenie wyznaczone na rozprawę, Sąd Rejonowy wydał wyrok zaoczny (art. 339 § 2 k.p.c.).

W apelacji powód - S. P. domagał się uchylenia zaskarżonego wyroku w całości i uwzględnienia powództwa. Nadto wniósł o zasądzenie od pozwanego zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Motywuując swe stanowisko skarżący wskazał, że Sąd Rejonowy oparł swoje rozstrzygnięcie na stanowisku Sądu Najwyższego wyrażonym w uchwale z dnia 21 lipca 2010 roku wydanej w sprawie III CZP 47/10 (LEX nr 585109). Tymczasem przedmiotowe orzeczenie i zawarte w nim generalne uwagi odnoszą się wyłącznie do kwestii podstawy powództwa opozycyjnego z art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. opartej na zarzucie spełnienia świadczenia. W ocenie skarżącego zgłoszony przez niego zarzut materialnoprawny przedawnienia mieści się w podstawie powództwa opozycyjnego określonej w art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. Treść przepisu art. 840 § 1 pkt 2 k.p.c. ustanawia prekluzję jedynie dla zarzutu spełnienia świadczenia, jeżeli nie został on uprzednio podniesiony w postępowaniu, w którym został wydany tytuł egzekucyjny. Nie stwarza on takiej prekluzji dla innych zarzutów opartych na tej podstawie, ponieważ z istoty tej podstawy wynika, że większość tych zarzutów powstaje dopiero po zakończeniu postępowania, w którym wydano tytuł egzekucyjny.

Pozwany B. (...) Niestandaryzowany Sekurytyzacyjny Fundusz Inwestycyjny Zamknięty z siedzibą w W. wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od powoda zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja powoda nie zasługiwała na uwzględnienie. Sąd Okręgowy w całości podziela ustalenia faktyczne i ocenę prawną dokonaną przez Sąd pierwszej instancji.

Sąd Rejonowy prawidłowo przyjął, że zarzut przedawnienia roszczenia podniesiony przez powoda mógł być przez niego – jako pozwanego – podniesiony w sprawie o zapłatę, a rozpoznanie tego zarzutu i ewentualne uwzględnienie w sprawie wszczętej powództwem opozycyjnym prowadziłyby do podważenia powagi rzeczy osądzonej wynikającej z prawomocnego nakazu zapłaty. Bezsprzeczne jest, że roszczenie, z którym wstąpił wierzyciel powoda w sprawie Sądu Rejonowego Lublin – Zachód w Lublinie o sygn.(...) stało się wymagalne w 2001 r., a skoro - jak twierdzi się w apelacji - wynikało ono z prowadzonej działalności gospodarczej, to podlegało trzyletniemu terminowi przedawnienia, o którym mowa w art. 118 k.c. Niewątpliwie powód mógł podnieść zarzut przedawnienia tego roszczenia w postępowaniu rozpoznawczym, albowiem nakaz zapłaty wydano dopiero w dniu 18 września 2012 r.

Wbrew twierdzeniom apelacji, Sąd Rejonowy trafnie uznał, że prekluzja materiału procesowego sprawy, będąca skutkiem stanu powagi rzeczy osądzonej wyroku, obejmuje wszystkie zdarzenia istniejące przed jego wydaniem. Nie jest prawdą, że stanowisko takie Sąd Rejonowy przyjął, kierując się jedynie treścią uchwały Sądu Najwyższego z dnia 21 lipca 2010 r., sygn. akt III CZP 47/10 (Lex 585109), która odnosi się do zarzutu spełnienia świadczenia. Sąd Rejonowy przywołał także szereg innych orzeczeń Sądu Najwyższego, w tym między innymi uchwałę z dnia 23 maja 2012 r., wydaną w sprawie III CZP 16/12 (Lex nr 1162616). W uzasadnieniu tej uchwały podnosi się, iż podstawą powództwa opozycyjnego mogą być wyłącznie twierdzenia wskazujące, że po zamknięciu rozprawy poprzedzającej wydanie wyroku nastąpiły okoliczności, wskutek których zobowiązanie dłużnika wygasło z powodu wykonania lub z innych przyczyn albo nie może być egzekwowane. Nie mogą być natomiast podstawą powództwa opozycyjnego zarzuty skierowane przeciwko orzeczeniu, zmierzające do zmiany jego treści (jak to ma miejsce w niniejszej sprawie). W powołanej uchwale Sąd Najwyższy wskazał również, iż w judykaturze jednomyślnie podkreślano jako rzecz oczywistą, że przedmiotem rozpoznania w sprawie wszczętej powództwem opozycyjnym nie mogą być zdarzenia istniejące przed powstaniem tytułu korzystającego z powagi rzeczy osądzonej, gdyż wówczas jego uwzględnienie prowadziłyby do zanegowania tej powagi i zakwestionowania prawomocnych orzeczeń, co jest - ze względu na pryncypia procesowe – niedopuszczalne. Te właściwości powództwa opozycyjnego są także wyraźnie akcentowane w nauce prawa procesowego oraz w komentarzach do kodeksu postępowania cywilnego. Podkreśla się, że sąd rozpoznający powództwo opozycyjne jest bezwzględnie związany wyrokiem wydanym w sprawie między wierzycielem a dłużnikiem co do ustalonego w sentencji obowiązku świadczenia. Z tego względu - przy orzekaniu na podstawie art.

840 § 1 pkt 2 k.p.c., gdy tytułem egzekucyjnym jest orzeczenie sądu - uwzględnia wyłącznie zdarzenia, które nastąpiły po wydaniu tego wyroku, a ściślej, po zamknięciu rozprawy (art. 316 § 1 k.p.c.).

Sąd Okręgowy podziela zaprezentowane wyżej stanowisko judykatury, uznając, że skoro S. P. w toku postępowania rozpoznawczego nie podniósł zarzutu przedawnienia (które już wówczas nastąpiło), to na okoliczność tę nie mógł się powoływać w uzasadnieniu powództwa opozycyjnego. Podkreślić przy tym trzeba, że nie mają znaczenia przyczyny, dla których powód zaniechał podniesienia zarzutu przedawnienia roszczenia w postępowaniu rozpoznawczym, skoro – na co wskazywał już w uzasadnieniu Sąd pierwszej instancji - prekluzyjny skutek prawomocności oraz powagi rzeczy osądzonej jest niezależny od tego, czy strona ponosi winę w zaniechaniu przytoczonych okoliczności oraz podniesienia właściwych zarzutów.

Z tych przyczyn Sąd Okręgowy, na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną. O kosztach postępowania za drugą instancję orzeczono na podstawie art. 108 § 1 k.p.c., art. 98 § 1 i 3 k.p.c. oraz § 6 pkt 3 w zw. z § 13 ust. 1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U.2013.461 j.t.).